

K.Mu'97

FUNDACJA
"Armii Krajowej i Żołnierzy Polskich"
87-100 Toruń, ul. W. Galla 2
tel.: 66-224 123, e-mail: ak@kfgm.torun.pl
REGON 170502738

MEMORIAL

General Marii Wittek

wojna światowa

adres:
kontaktować się
z synem
Andrzej MORITZ
02-582 19-00

MORITZOWA JANINA

zd. MIKKOWSKA

542/WSK

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — MORITZOWA Janina
z d. Miłkowska

542/1058

I/1. Relacja ✓ k. 2, s. 1-4

I/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora ✓ k. 6, s. 1-6

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację

III/1 — Materiały dotyczące rodziny relatora —

III/2 — Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r.

III/3 — Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III/4 — Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r.

III/5 — inne...

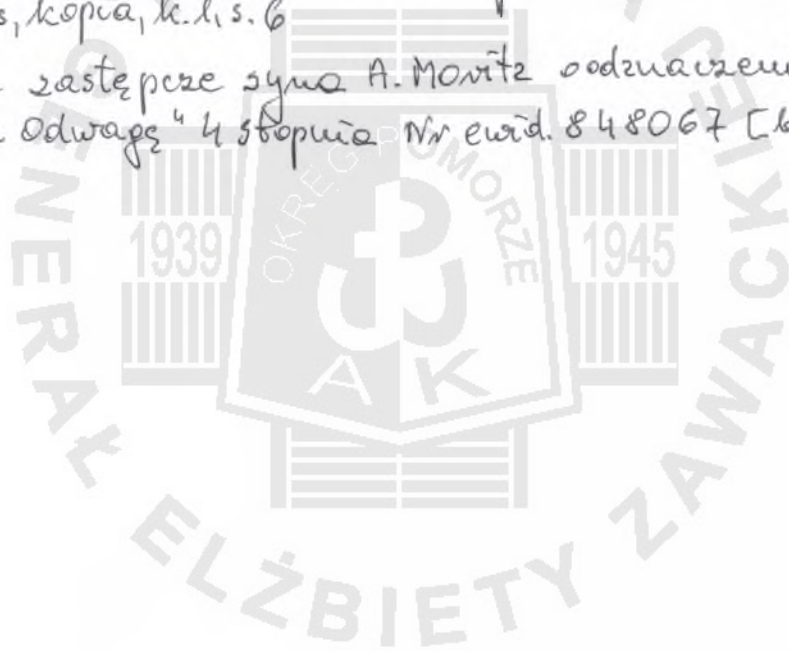
IV. Korespondencja

V. Nazwiskowe karty informacyjne —

VI. Fotografie ✓ ksero, pkt. I/2 s. 4

I/2 Dokumenty

- Legitymacja Polskiego Komitetu Pomocy Sanitarnej Nr 109, Mińsk 1916, mps, rkps, kopia, k.l.s.1, j. pol., j. ros.
- Zaświadczenie Centralnego Komitetu Obywatelskiego Królestwa Polskiego, Kijów 1918, mps, rkps, kopia, k.l.s.2, j. pol., j. ros.
- Zaświadczenie sztabu I Polskiego Korpusu, Bobrujsk 1918, mps, rkps, kopia, k.l.s.3,
- Legitymacja Związku Legionistów Polskich Nr 799, W-wa 1934, mps, rkps, kopia, k.l.s.4
- Oświadczenie świadka H. Międzyrzewskiego poświadczony notarialnie, chełm 1939, mps, rkps, kopia, k.l.s.5
- Poświadczenie odznaczenie brązowym krzyżem Zasługi, Siedlce 1939, mps, rkps, kopia, k.l.s.6
- Oświadczenie zastępcze syna A. Moritz odznaczeniu J. Moritz medalem "za Odwagę" 4 stopnia Nr ewid. 848067 [b.d], rkps, kopia, s.6

I/2/1

ПОЛЬСКИЙ КОМИТЕТ САНИТАРНОЙ ПОМОЩИ

подъ покров. Глав. Управ. Росс. Общ. Красн. Креста
особо принятый подъ покровительство

Ея Императорскаго Величества Государыни
Императрицы

МАРИИ ТЕОДОРОВНЫ

Варшава, улица Нейбаля № 3.

ОТДЕЛЪ ФРОНТА

№ 109

УДОСТОВѢРЕНІЕ.

Симъ удостоверяемъ, что 2-й

женщина Виктория Милковская

состоитъ на службѣ Польскаго Комитета Сани-
тарной Помощи Общества Краснаго Креста
въ качествѣ сестры милосердія

удостовереніе выданъ г. Комитетомъ
за № 931 отъ 10-го года въ
Варшавѣ

Комитетъ проситъ военныя правитель-
ственные и общественныя установленія оказы-
вать вышелоименованному сотруднику возмо-
жное содѣйствіе въ исполненіи возложенныхъ
на него задачъ.

Уполномоченный
Кн. Фр. Корыбутъ-Ворошицкая
Минскъ, дн. 2-го 1916 г.

POLSKI KOMITET POMOCY SANITARNEJ

pod egidą Glówn. Zarz. Towarzystwa Czerwonego Krzyża
przyjęty pod protektorat

Jej Cesarskiej Mości Najjaśniejszej Pani
MARJI TEODORÓWNY.

Warszawa, ulica Nieca Nr. 3.

WYDZIAŁ FRONTU

LEGITYMACJA.

Niniejszym zaświadczamy, że

Janina Mirkowicz

służy w Polskim Komitecie Pomocy Sanitarnej To-
warzystwa Czerwonego Krzyża jako
Siostra miloserdziska

został przyjęty na zastawie
Legitymacji wydanego przez
Komitet No. 931 z dn. 10/3-1914 roku
w Warszawie

Komitet prosi władze wojskowe i rządowe
oraz instytucje społeczne o okazanie wyżej wspo-
mnianemu pracownikowi wszelkiej pomocy w wy-
wiązaniu się z powierzonych mu obowiązków.

Wice - Prezes
Poinformownik Komiteta
Franciszka Korubut - Woronicki
Minsk, dn. 2-ego 1916 r.

Podpis właściciela Janina Mirkowicz

1. Nazwisko: *Milkowska*
2. Imię i imię ojca: *Janina c. Wiktora*
3. Data urodzenia: *grudzień 1895 r.*
4. Narodowość: *Polka*
5. Wyznanie: *Prz. - katolickie*
6. Zawód: *Pracy podziemia*
7. Miejsce stałego zamieszkania: *Siedlce*
8. Członkowie rodziny: *Anna*

Podpis Podпись

Centralny Komitet Obywatelski Królestwa Polskiego na zasadzie powyższych danych stwierdza, że okaziciel niniejszego jest **obywatelem polskim** i prosi władze cywilne i wojskowe, oraz organizacje społeczne o okazywanie mu należytej opieki prawnej.

Kijów dn. 30 kwietnia 1918 r.

Pełnomocnik C. K. O.

Sullowski

1. Фамилия: *Милковская*
2. Имя, отчество: *Янина Викторовна*
3. Время рождения: *декабрь 1895 г.*
4. Национальность: *Полька*
5. Вѣроисповѣданіе: *Пр.-Католическое*
6. Родъ занятій: *Проз. Подземелья*
7. Мѣсто постояннаго жительства: *Сидлец*
8. Составъ семьи: *Одну*

Janina Milkowska

Центральный Обывательский Комитетъ Царства Польскаго удостовѣряетъ на основаніи вышеизложеннаго, что предлывитель сего состоитъ **польскимъ гражданиномъ** и проситъ военныя и гражданскія власти, а равно общественныя организациі, оказывать ему, подлежащее законное содѣйствіе.

Гор. Кіевъ 30 апрѣля 1918 г.

Уполномоченный Ц. О. К.

Sullowski

ELŻBIETY ZAI

1-szy POLSKI KORPUS.

*Siostra Polskiego Komitetu Pomocy Sanitarnej
Milkowska Janina*

ma prawo noszenia ustalonego rozkazem do Korpusu № 267 z dnia 12-go Czerwca 1918 roku znaku za № 1350, jako należącej do składu Korpusu przed dniem 11-go Marca 1918 roku i uczestniczącej w walkach za Niepodległość Polski i Wolność Polskiego Narodu.

Fr. Bobrujsk, dnia *3 Lipca* 1918 r.

Dowódca Korpusu
Generał-Porucznik

J. Dowbor-Muśmielei

Szef Sztabu
Pułkownik

Szymgłowski

Dyżurny oficer Wyższy
Podporucznik

Michalski
Michalski

2/2/4

Janina Moritzowa

własnoręczny podpis

Zarząd Główny
 Związku Legjonistów Puławskich
 stwierdza

że okaziciel niniejszej legitymacji
 p. *Janina Moritzowa*
 jest członkiem Związku Legjonistów Pu-
 ławskich i ma prawo noszenia odznaki zwią-
 zkowej, zatwierdzonej Dziennikiem Rozkazów
 Wojskowych Nr. 49 z roku 1921.

Warszawa, d. *1 stycznia* 19*24*.

Murawski
Przewodniczący

Wieliczka, Kolumny 25
dom własny
9-10-54

Związek Legjonistów
 Puławskich

Legitymacja № 799

2/2/5

O ś w i a d c z e n i e .

Ja niżej podpisany dr mjr. Henryk M i o d u s z e w s k i
zamieszkały w Chełmie-lubelskim przy ul. Lubelskiej 8, odznaczony
Medalem Niepodległości zarządzeniem Pana Prezydenta Rzeczypospoli-
tej z dnia 16 marca 1937 roku, niniejszym oświadczam, co mi jest
wiadomym i co w każdej chwili mogę zeznać pod przysięgą, że Pani
Janina M i ł k o w s k a -Moritzowa pracowała wraz ze mną jako
ochotniczka od sierpnia 1914 roku w Polskim Komitecie Obywatelskim
Pomocy Sanitarnej w Siedlcach aż do jego likwidacji t.j. do wejścia
niemców, poświęcając dużo pracy i czasu zarówno przy pielęgnowaniu
rannych, jak i przy innych sprawach "Komitetu."

Chełm, dnia 22/VII 1939 r.

Sl. orzecznictwo

[Signature]
mjr. lek.

Nr. Repertorium 654/39.

Chełm, dnia dwudziestego drugiego czerwca tysiąc
dziewięćset trzydziestego dziewiątego roku. Ja,
Mieczysław Godlewski, Notariusz przy Wydziale Hipo-
tecznym Sądu Grodzkiego w mieście powiatowym Chełmie,
mający kancelarię w tymże mieście Chełmie, wo-
jewództwie Lubelskim, poświadczam, że podpis powyż-
szy uznany został za własnoręczny w mojej obecności
przez osobiście mi znanego Majora Lekarza Dok-
tora Henryka Mioduszeńskiego, zamieszkałego w mie-
ście Chełmie. Pobrano: stempla 5 złotych, 10% dodat-
ku stemplowego 50 groszy i taksy z \$21 - 3 złote.-

[Signature]
Notariusz

POLSKI KOMITET POMOCY SANITARNEJ

pod egidą Główn. Zarz. Towarzystwa Czerwonego Krzyża
przyjęty pod protektorat

Jej Cesarskiej Mości Najjasniejszej Pani

MARJI TEODORÓWNY.

Warszawa, ulica Niecała № 3.

BIURO ZARZĄDU

w

ul.

dom

ZWIĄZEK KAMIONOZYKÓW, ŻELIŃCZYKÓW
i innych b. Polskich Sił Zbrojnych
na Wschodzie, Oddział w Siedlcach

142/6
Siedlce, dnia 13 czerwca 1939r.

L. dz. 186

DO

PANA

Miłosierdziej. Janiny
w *Siedlcach*

Zarządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dn.
2.11.39. Monitor Polski Nr. 125. został Pan odznaczony
Brązowy m. Krzyżem. Wojskowy

Z tej okazji Zarząd Oddziału składa Koledze
gratulacje, życząc dalszej owocnej pracy w Związku.-

Sekretarz

L. Dobkiewicz
(L. Dobkiewicz)

PREZES

St. Suszyński
(Inż. St. Suszyński/
kpt. rezerwy)

OSWIADCZENIE ZASTĘPCZE SYNA

Siostra miłosierdzia Janina Miłkowska c. Wiktora urodzona
9 grudnia 1895 r. w Siedlcach, pełniąc służbę w Czołwce Samotnej
Nr. 70 pny Polskiej Strzeleckiej Brygadzie została w październiku 1916 roku
odznaczona medalem „Za Odwagę” (za chęć) 4 stopnia Nr.
ewid. 848067, za miesienie pomocy rannym na polu walki i
ich ewakuację.

Na legitymacji figurował podpis dowódcy brygady porucznika
Bulkeera. Fakt nadania odznaczenia potwierdził w złożonym oświadc-
czeniu mjr. dr. Henryk Mioduszewski zamieszkały do 1939 roku w
Chelmie pny ul. Dubelskiej 8. Oryginał dokumentu wagił w czasie
działań wojennych, w zbiorach rodziny zachował się tylko medal
Nr. 848067.

Andrzej Moritz s. Mariana i Janiny z d. Miłkowskiej
Sikorski

I/1 Relacje

- Relacje sporządzone przez Andrzeja Moritza (syn), W-wa [b.d.J], rleps,
wyg., k. 2, s. 1-4

Janina Mitkowska córka Wiktora i Walerii z d. Szatrowskiej, urodz. 9 listopada 1894 r. w Siedlcach (w dokumentach władz rosyjskich mylnie podano datę 9 grudnia 1895 r.). Do wybuchu I wojny światowej zamieszkiwała z rodzicami w Siedlcach przy ul. Ogrodowej 25. Ojciec był przemysłowcem, prowadził zakład produkcyjny maszyn i narzędzi rolniczych. Do wybuchu wojny ukończyła żeńską średnią szkołę Handlową w Siedlcach. Po wyjeździe zamąż w 1921 roku przyjęła nazwisko męża Moritowa.

Po wybuchu wojny w 1914 r., przez Siedlce, wówczas miasto gubernialne, będące stacją węzłową przejeżdżały transporty kolejowe z rannymi żołnierzami armii rosyjskiej i pruskiej. Wśród tych rannych duży procent stanowili Polacy powołani do armii zaborców z terenu obu zaborów. Grupa obywateli, mieszkańców Siedlec, działaczy społecznych wystąpiła do władz rosyjskich z inicjatywą powołania Polskiego Komitetu Pomocy Sanitarnej, który zająłby się udzielaniem rannym żołnierzom pomocy sanitarnej i bytowej. Powstała jeszcze w sierpniu 1914 roku organizacja, była pierwszą tego rodzaju na ziemiach zaboru rosyjskiego. Oddział Siedlecki PKPS stał się faktycznym złącznikiem późniejszej organizacji Polskiego Czerwonego Krzyża, który jeszcze przed odzyskaniem niepodległości został zaakceptowany przez władze carskie jako Towarzystwo Czerwonego Krzyża pod protektoratem Jej Cesarskiej Mości Najjaśniejszej Pani Marii Teodorowny, Siedziuba zarządu Głównego Tow. Czerwonego Krzyża mieściła się w Warszawie ul. Niecała 3.

W skład Siedleckiego oddziału PKPS weszli lekarze: Karimierz Jasiński, Leon Mitkowski, Henryk Mioduszeński, Jerry Szachetki. W skład służby pomocniczej w charakterze pielęgniarek, przemianowanych później jako siostry miłosierdzia, zaczęły występować ochotniczo kobiety siedleczanki. W ich gronie w sierpniu 1914 roku

zgłosiła się do pracy w PKPS Janina Miłowska. Towarzyszyły jej
 szkolone koleżanki, panie: Stanisława Bergnowska, Zena Maciejewska,
 Wacława Matyasz, Eugenia Lembrńska. Przeszkoleniem przysiężek
 sanitariuszek zajął się dr. Mioduszeński. W czasie postępu transportem
 rannym zmieniano opatunki, karmiono ich oraz zapatrywano na
 dalszą drogę we wziętek herbaciany popularnie nazywany „kipitkiem”.

W miarę powodzenia ofensywy armii niemieckiej, armia
 rosyjska rozpoczęła odwrót z terenu Królestwa Polskiego. Oddziały
 PKPS zostają też ewakuowane w głąb Rosji, kontynuując dotychczasową
 działalność w ośrodkach skupiających Polaków.

W tym czasie, prawdopodobnie z inicjatywy Centralnego Komitetu
 Obywatelskiego Królestwa Polskiego, władze carskie wyrażają zgodę
 na organizowanie do walki z Niemcami polskich jednostek wojsko-
 wych z żołnierzy i kadry oficerskiej narodowości polskiej, którzy dotych-
 czas służyli w armii rosyjskiej. Powstają bataliony i plutony, a te
 w miarę napływu ochotników rozrastają się w brygady i dywizje by
 w końcowej fazie organizacji stworzyć 1szy Polski Korpus. Dowódcą
 obejmuje oficer-Polak Gen. por. J. Dowbor-Muśnicki. Szefem Sztabu
 zostaje mianowany płk. Szpryglewski. Zapotrzebowanie i uzbrojenie
 dostarcza rząd rosyjski. Decyzje o faktycznym wykorzystaniu polskich
 jednostek zapadają w dowództwie armii rosyjskiej.

Talia mas ludzki wymaga zabezpieczenia medycznego z powodu
 zwykłych chorób a przede wszystkim udzielania pomocy sanitarnej rannym
 na polu walki. Centralny Komitet Obywatelski Królestwa Polskiego
 podejmuje decyzję, uzupełnienia szeregowego personelu wojskowej służby
 zdrowia, wykorzystaniem komórek PKPS dysponujących fachowym perso-
 nelem medycznym. Zostają one wcielone do formujących się ośrodków
 sanitarnych. Oddział siedlecki PKPS zostaje włączony w skład 70 Czołowego
 Oddziału Sanitarnego przy Polskiej Brygadzie Strzeleckiej w sierpniu 1916r

w miejscowości Żodimo. Po przekształceniu Brygady w 1szą Dywizję Strzelców Polskich, Janina Miłkowska stwóży nadal jako siostra miłosierdzia w szpitalu sanitarnym dywizji udzielając pomocy rannym bezpośrednio na polach walki a także ich ewakuacji. Pod koniec 1917 roku zostaje przeniesiona do pracy na oddziale zaleszonym nowo zorganizowanego Szpitala Polowego przy Polskiej Dywizji Strzelców 4go Polskiego Korpusu w m. BOBRUJSK. W Rosji wybuchła rewolucja.

Dowództwo 1 Korpusu Polskiego nie podporządkowuje się władzom bolszewickim. Jedynie grupa Polaków, o skrajnie lewicowych przekonaniach ulega propagandzie komunistycznych agitatorów, w sile partii przechodzi na stronę bolszewików. Jednostki m. in. Gen. Dowbor-Muśnickiemu zostaje internowane przez władze niemieckie. Po dramatycznych przejściach, próbach rozbrojenia, podejmuje pomysłową próbę przebiecia się zbrojnie na ziemię polską. Szpital polowy zostaje reformowany. Janina Miłkowska powraca do rodzinnych Siedlec, w których zamieszkuje jej matka - wdowa Waleria Miłkowska. Po wyjściu od matki towarzyszy m. in. w dość częstych przemieszczeniach służbowych a w roku 1923 powraca do Siedlec gdzie zamieszkuje do końca życia. W Niepodległej Polsce uchwala się społecznie w powiatowym Zarządzie Polskiego Czerwonego Krzyża w Siedlcach przy corocznym organizowaniu Kiermaszy na rzecz PCK. Pracuje także społecznie w Związku Legionistów Puławskich z ramienia którejś organizacji prowadzi w Żłbie Harcerskiej instruktorstwo w zakresie udzielania pierwszej pomocy drużynom i drużynom w 6-jej drużynie harcerskiej Chorągwi Siedleckiej przy Szkole Podstawowej ul. Błoniejska. Zmarła w dniu 2. 07. 1980 r.

Potwierdzeniem pełnionej przez Janinę Miłkowską (Moritzową) funkcji siostry miłosierdzia w latach 1szej Wojny Światowej są:

1. Wydana w dniu 10 października 1914 roku legitymacja służbowa Nr. 931 PKPS Towarzystwa Czerwonego Krzyża

2. Wydana w dniu 2 sierpnia 1916 roku legitymacja służbowa nr. 109 przez Zarząd Główny Towarzystwa Czerwonego Krzyża z tymczasową siedzibą w Mińsku.
3. Oświadczenie mjr. dr. Henryka Mioduszeńskiego poświadczane aktem notarialnym Rep. Nr. 654/39 z dnia 22.06.1939 roku
4. Nadany w październiku 1916 roku rosyjski medal „za odwagę” (za odwagę) 4-go stopnia Nr. ewid. 848067 za miesiąc pomocy rannym na polu walki i ich ewakuację w czasie służby w 70 Ochotowym Oddziale Sanitarnym.
5. W dniu 3 lipca 1918 r. Dowódca 1 Korpusu Polskiego przyznał Janinie Miłkowskiej Odznakę Korpusu Nr. 1350 nadawaną uczestnikom walki za Niepodległość Polski i Wolność Polskiego Narodu.
6. Zarządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 2 czerwca 1939 roku MP. Nr. 125 Janina Moritzowa z d. Miłkowska została odznaczona Brązowym Krzyżem Zasługi.

Ponajmniej materiały zebrat i opracować na podstawie przechowywanych pamiątek rodzinnych oraz osobistych wspomnień Janiny Moritzowej-Miłkowskiej, jej syn Andrzej Moritz zam. 02-582 WARSZAWA, ul. 1

Zalęcezników 6

Skamberg

MORITZOWA JANINA

T. 542/wsk

